

‘Ik kan elke dag in een talkshow zitten als ik zou willen’

Oud-PvdA-minister Ronald Plasterk is nu ondernemer, met een kankervaccin. In de politiek zien ze hem nooit meer terug. Maar aan gepeperde meningen geen gebrek. Over kernenergie bijvoorbeeld. ‘Alle GroenLinksers die ik ken hebben een huis in Frankrijk. Ik heb ze nog nooit horen klagen over de stroom daar.’

Rob de Lange
Amsterdam

Ronald Plasterk is aan een nieuw leven begonnen: als ondernemer. Het Binnenhof heeft plaatsgemaakt voor een onderzoeksruijme, de dienstauto voor een ov-jaarkaart en de veelbesproken hoed is vervuuld voor een witte laboratoriumjas.

Van de politiek zegt hij ‘definitief afscheid’ te hebben genomen. Het ondernemerschap eist al zijn tijd en energie op. Toch lijkt de oud-PvdA-minister van Onderwijs (2007-2010) en Binnenlandse Zaken (2012-2017) soms moeite te hebben met het afkicken van het leven in de schijnwerpers, en kan hij het niet laten zich op sociale media kritisch uit te laten over zaken als Europa en de energietransitie. De 62-jarige grossiert in statements als: ‘Zolang het Europees parlement elke maand node-

loos verhuist tussen Brussel en Straatsburg, heeft het nul gezag om voor anderen een klimaatcrisis uit te roepen.’

In zijn recent betrokken onderkomen op het Amsterdam Science Park waar hij met zes medewerkers is begonnen, blikt hij terug op het jaar waarin hij terugkeerde naar zijn oorspronkelijke vakgebied: moleculaire genetica. Plasterk startte het bedrijf Frame Therapeutics en hoopt in de loop van 2020 te beginnen met een zogeheten fase 1-studie naar een vaccin tegen kanker. Hij heeft verschillende patenten op de technologie achter het experimentele middel. Het gaat om een vorm van immunotherapie, een relatief nieuwe en veelbelovende behandelvorm die het menselijk lichaam in staat stelt zelf kankercellen te vernietigen.

V Wat houdt uw patent precies in?
‘Simpel gezegd: ik heb een klasse van

Ronald Plasterk: ‘Een vaccin is een zachteardige benadering. Je zegt tegen het lichaam: je moet het er zelf mee doen.’ FOTO: TAMMY VAN NERUM/FD

veranderingen in tumoren gevonden die naar mijn inzicht de afgelopen jaren over het hoofd waren gezien, maar belangrijker zijn dan de veranderingen die we tot nu toe al kennen. Wat wij nu proberen, is om op basis van deze veranderingen een vaccin te maken dat we inspuiten. Het lichaam signaleert dat en begint via zogeheten T-cellen de tumor als het ware af te knabbelen.’

‘De komende maanden gaan we preklinisch onderzoek doen. Dat wil zeggen: met tumorweefsel van patiënten die daar toestemming voor hebben gegeven. Ik werk samen met artsen uit het Erasmus MC in Rotterdam, het UMC Groningen en het Antoni van Leeuwenhoek. Het gaat om patiënten met longkanker, maar de verwachting is dat de methode van toepassing is op alle soorten tumoren.’

V Het kan dus zijn dat u zich vergist blijkt te hebben?
‘Het is feitelijk nog een hypothese en het moet natuurlijk eerst bewezen worden of onze aanpak echt zo briljant is als we nu denken, maar ik steek mijn handen ervoor in het vuur. Het moet ook. Volgend jaar willen we al in een volgende fase komen om de veiligheid en de respons op het vaccin te testen. Het heeft weinig zin hier tien jaar in schoonheid in een start-up te zitten. *You go up, or out.* En “out” is geen optie.’

V Hoe belangrijk wordt immunotherapie bij de behandeling van kanker?
‘Het mooie aan de methode is dat we de hardheid van het DNA gebruiken om de zachtheid van het lichaam op te roepen, zonder zware chemische stoffen te gebruiken. Een vaccin is een zachteardige benadering. Je zegt tegen het lichaam: hier moet je het zelf mee doen, en daar blijkt het lichaam toe in staat. Dus naast chirurgie, chemotherapie en bestraling wordt immunotherapie een vierde pilaar in de behandeling van kanker.’

V Hebt u achteraf geen spijt dat u hier niet eerder mee bent begonnen?
‘Wat ik nu doe, was vijf of tien jaar geleden nog onmogelijk. Dankzij twee belangrijke doorbraken kan het nu wel. Ten eerste zijn we tegenwoordig in staat het immuunsysteem extra te activeren door bij wijze van spreken de rem eraf te halen. Daarnaast is het mogelijk binnen twee weken het gehele DNA-pakket van een tumor af te lezen.’

V Hoe hebt u het startkapitaal bij elkaar gekregen?
‘Ik heb mijn spaargeld bij elkaar geschaapt om de eerste €10.000 uit te geven aan de patentaanvraag en heb de hypotheek op ons huis wat verhoogd.

Daarna ben ik gaan praten met biotechpioniers zoals Dinko Valerio en Bob Löwenberg. Zij begonnen ooit het bedrijf Crucell en hebben het groot gemaakt. Toen hadden we twee ton en zijn we gestart. Valerio en Löwenberg maken nu ook deel uit van het team en hebben me geholpen in contact te komen met financiers. We hebben met relatief weinig moeite een startkapitaal van ruim €2 mln opgehaald.’

V Kon u uw wachtgeld niet gebruiken? Afgemeten: ‘Nee, daar heb van afgezien een maand nadat ik als minister was vertrokken. Ik heb toen ik het bedrijf startte zelf een tijdje de adem ingehouden.’

V Betekent uw nieuwe roeping een definitief afscheid van de politiek?
‘Ja, maar dat besluit had ik al genomen.’

V U gaat ook niet meer naar partijbijeenkomsten?
‘Ik ben daar nog niet naar toe geweest sinds mijn vertrek. Heb ik trouwens nooit zo veel gedaan. Maar ik ben nog steeds trouw betalend lid van de PvdA. Al 42 jaar.’

V Voelt het als een bevrijding?
‘Dat wordt me veel gevraagd. Het antwoord is nee. Wat ik nu doe, is schitterend. Maar ik vond het een grote eer en verantwoordelijkheid om het land te mogen dienen.’

V U mist de vip-behandeling niet?
‘Ik vlieg weer economy class, ik heb een ov-kaart en geen auto. Geen dienstauto meer die tot onder aan de trap rijdt. Nu als startende ondernemer word je heel knieperig. Ik leef sober en dat zien de investeerders graag. Voor het geld dat ik uitspaar als ik geen businessclass-ticket koop naar een congres in Boston kan ik weer iemand voor een halve maand aannemen.’
‘Het leidt wel tot geestige momenten. We waren op een avond bij een potentiële investeerder in Blaricum. Mijn collega keek af en toe op zijn horloge. Toen de gastheer vroeg of er iets was, antwoordde hij dat hij even keek hoe laat de bus ging. “De bus?” vroeg de gastheer verbaasd. Later op de avond bracht hij ons met zijn Porsche naar het station.’

‘Wachtgeld krijg ik niet. Ik heb voor de patentaanvraag mijn spaargeld bij elkaar geschaapt en de hypotheek verhoogd’

V Hebt u nog wel eens contact met premier Mark Rutte?
‘Het contact is gebleven. Vijf jaar samen in een kabinet is een lange tijd. We lopen elkaar nog wel eens tegen het lijf. Zoals laatst bij de *Matthäus-Passion*. De relatie is goed en aangenaam. En ik heb vorige maand nog een kopje thee in het Torentje gedronken. Hij vond het mooi wat ik doe.’

V Hebt u niet af en toe de behoefte uw licht te laten schijnen over actuele zaken?
‘Ik heb me altijd geërgerd aan oud-bewindspersonen die wel even vertellen hoe het allemaal moet. Ik heb me voor genomen zo niet te willen zijn. Ik heb me dus nog nooit uitgelaten over zaken die betrekking hebben op Binnenlandse Zaken of Onderwijs en Wetenschappen, de twee ministeries waar ik minister ben geweest. Ik zou elke dag wel in een talkshow kunnen praten over de AIVD, de coalitie of de VVD. Dat doe ik allemaal niet. Journalisten bellen mij bijna in alle gevallen voor niets.’

V Dus ook geen columns meer? U schreef ooit voor de Volkskrant.
‘Nee. Ik heb maar één agendapunt en dat is met huid en haar een succes maken van Frame. Mensen hebben hun investering aan mij toevertrouwd. Het is niet de bedoeling om chocolaatjes te maken, maar om een wezenlijke bijdrage te leveren. Het geeft me veel energie, maar het is ook een grote verantwoordelijkheid. Kanker is zo’n grote ziekte. Het kan zijn dat mensen over een paar jaar een betere prognose krijgen dankzij onze vinding. Daar moet nu alles voor wijken.’

V Toch kunt u het niet helemaal laten. U tuitert wel veel.
‘Oké, het enige dat ik nog wel heb, is een twitteraccount. Voor een deel om te vertellen over de nieuwe wereld waarin ik verkeer en een enkele keer laat ik me als bèta uit over onderwerpen waar wetenschap en beleid elkaar raken.’

V Als bèta?
‘Onlangs was in het nieuws dat er €12 mrd subsidie naar windmolens gaat, en toen had ik sterk het idee dat mensen het verschil tussen een miljard en een miljoen niet weten. €12 mln is een hoop geld, maar €12 mrd is enorm. Dat is zo’n beetje €1000 per persoon. Zou iedereen zich dat wel realiseren, vraag ik me dan af.’

V U doet het een beetje af als een grapje, maar uit veel van uw tweets spreekt grote twijfel over de energietransitie.
‘Het is mijn vak niet, maar ook ik ben er wel van overtuigd dat de mens voor een belangrijk deel verantwoordelijk is voor het opwarmen van het klimaat en dat de CO₂-uitstoot moet worden teruggedrongen. De tijd van het verbranden van steenkolen is voorbij. Dat weten we al sinds de club van Rome, ook

al bleek hun prognose achteraf niet juist. Dus de noodzaak van een transitie is duidelijk. Waar ik twijfels over heb, zijn de maatregelen die worden genomen. Kleinschalige oplossingen zoals wind en zon klinken sympathiek, maar daar gaan we het niet mee redden.’

V Dus u zegt eigenlijk dat we een groot financieel risico lopen?
‘Ik doe daar niet geheimzinnig over. Als ik kijk naar de keuzes die gemaakt worden en hoe maatregelen al beklonken zijn, veelal bekostigd met andermans geld, dan denk ik dat we daar nog eens goed over na moeten denken.’

V U gaat een stap verder: u pleit openlijk voor kernenergie.
‘Ja, overigens doe ik dat al bijna mijn hele leven. Als student heb ik het onderwerp een keer op een PvdA-congres aan de orde gesteld. Het stond niet in het partijprogramma, maar ik vroeg me hardop af of het niet de moeite waard was te onderzoeken of het veiliger kon in plaats van het rigoureuze af te wijzen. Mijn voorstel werd door de voorzitter met een korte motivatie ontraden.’

V U bent nog steeds voorstander?
‘Ja, per vermeden ton CO₂ is kernenergie veruit de beste en efficiëntste manier om te vergroenen. Het is bovendien een technische oplossing die in veel delen van de wereld bestaat. In Frankrijk is 87% van de stroom afkomstig uit kernenergie. Alle GroenLinksers die ik ken, hebben een huis in Noord-Frankrijk en ik heb ze nog nooit horen klagen over de stroom die ze daar uit de muur halen. Tegelijkertijd wordt Frankrijk als voorbeeld gesteld wat betreft CO₂-neutraliteit en daar ben ik het mee eens. Er loopt een enorme cultuurgrens tussen Duitsland en Frankrijk en dat zie je terug in de Europese politiek bij de vraag of kernenergie mag worden meegerekend als groene energie.’

V Dus onderzoek naar veilige kernenergie blijft een goed idee?
‘Ik denk dat het wel op gang komt. Als je niet zo ongerust bent over het klimaat dat je je standpunt over kernenergie wilt heroverwegen, ben je misschien niet zo ongerust over het klimaat.’

‘Kleinschalige oplossingen zoals wind en zon klinken sympathiek, maar daar gaan we het niet mee redden’